

I følge adresseliste

Statens forurensningstilsyn
Postboks 8100 Dep, 0032 Oslo
Besøksadresse: Strømsveien 96

Telefon: 22 57 34 00
Telefaks: 22 67 67 06
E-post: postmottak@sft.no
Internett: www.sft.no

Dato: 31.05.2007

Vår ref.: 2005/765 600

Deres ref.:

Saksbehandler: Inger Grethe England, telefon: 22573441

Forslag til forbud mot visse miljøgifter i forbrukerprodukter Anmodning om høringsuttalelse innen 1. september 2007

Miljøvernmyndighetene foreslår et bredt forbud mot 18 spesifiserte miljøgifter i forbrukerprodukter utformet som et nytt kapittel i produktforskriften om miljøgifter i forbrukerprodukter. Stoffene som foreslås omfattet av forbudet er spesielt helse- og miljøfarlige stoffer. Forbudet har stor betydning for å fjerne disse stoffene fra produkter, beskytte forbrukernes helse og hindre spredning til miljøet. Forslaget omfatter en rekke produkter som ulike plastprodukter, byggevarer, tekstil- og maling/lakk-produkter. Produkter som kun benyttes til yrkesmessig (industriell) bruk omfattes ikke. Konsekvensvurderingene viser at det finnes alternativer til miljøgifter på områdene som blir regulert. For noen av de utvalgte stoffene er det foreslått unntak pga. annet regelverk, fordi det ikke finnes alternativer eller fordi det av andre årsaker ikke er grunnlag for å foreslå forbud. Høringsforslaget og aktuelle dokumenter finnes på www.sft.no

Bakgrunn

Produktenes bidrag til utslipp av miljøgifter har de senere år økt sammenlignet med de tradisjonelle utslippskildene som for eksempel industri. Derfor er det viktig å sette spesielt fokus på produkter. Miljøgifter i produkter kan ha skadelige effekter for helse og miljø. Miljøgifter kan oppkonsentreres i næringskjeden og mange brytes sakte ned. Helseskader som skyldes bruk av miljøgifter får vi enten fra luften vi puster inn, gjennom mat eller drikkevann eller ved direkte hudkontakt. Det kan gå lang tid, opptil flere generasjoner, før skaden blir oppdaget. Da lar den seg vanskelig reparere. Det er derfor en overordnet målsetting å begrense skadelige helse- og miljøvirkninger fra produkter, slik at vi i fremtiden kan omgi oss med sikre produkter.

Miljøverndepartementet (MD) gav 07.07.06 SFT i oppdrag å utrede utformingen av et mulig bredt forbud mot bruk av miljøgifter i produkter rettet mot private forbrukere, konsekvenser av forbudet og behovet for unntak.

Miljøgifter i forbrukerprodukter blir spredt i svært mange forskjellige typer produkter. Forbrukerne har ofte ikke tilstrekkelig kunnskap om sikker bruk av produktene, tilgang til verneutstyr eller kunnskap om sikker disponering av avfallsprodukter. Dette innebærer eksponering for brukerne, enten direkte eller indirekte via miljøet, for eksempel på grunn av utslipp til miljøet gjennom produktets levetid, eller fordi restproduktene i stor grad havner i vanlig husholdningsavfall. Overvåkingsdata fra Norge, spesielt data fra nyere screeningstudier, viser stor spredning av stoffene i miljøet. Dataene bekrefter at miljøgifter som havner på deponi, vil lekke ut gradvis.

Det foreliggende forslaget omfatter stoffer som oppfyller kriterier for særlig farlige egenskaper i St.meld. nr. 14 (2006-2007). Stoffene er valgt ut på grunnlag av tilgjengelig vitenskapelig dokumentasjon bl.a. EUs risikovurderinger, som viser at de oppfyller de nevnte kriteriene. Videre er forekomst av de utvalgte miljøgiftene i miljøet tillagt stor vekt. Det er utarbeidet en oversikt over forekomst av de utvalgte miljøgiftene i produkter som ligger til grunn for forslaget. På bakgrunn av prioritetslisten og kriteriene for særlig farlige egenskaper har SFT identifisert 18 stoff/stoffgrupper som er forelått forbudt i forbrukerprodukter.

Forslag til forbud

Det foreslås et bredt forbud mot 18 utvalgte miljøgifter i forbrukerprodukter. Forbudet omfatter 8 stoffer som ikke tidligere er regulert på produktområdet. Dette er mellomkjedede klorparafiner (MCCP), bisfenol A, muskxylen, muskketon, triklosan, den perfluoreerte forbindelsen PFOA, og de bromerte flammehemmerne heksabromcyclododekan (HBCDD) og tetrabrombisfenol-A (TBBPA). Videre foreslår vi å utvide reguleringen av følgende 10 stoffer: pentaklorfenol, mykneren dietylheksyltalat (DEHP), tributyl- og trifenylyltinnforbindelser (TBT og TFT), de utvalgte tensidene DTDMAC, DODMAC/DSDMAC og DHTDMAC og de tre tungmetallene bly, kadmium, arsen og deres forbindelser.

Forbudet er utformet som et eget kapittel om miljøgifter i forbrukerprodukter i produktforskriften. Stoffene er listet opp med foreslåtte grenseverdier i en tabell i § 4 i forskriften, se forslag til forskrift i vedlegg 1. Forbudet omfatter produksjon, import, eksport og omsetning av forbrukerprodukter som inneholder et opplistet stoff, når innholdet av stoff i produktets homogene enkeltdeler er lik eller høyere enn de oppgitte grenseverdiene. Bruksområder som er unntatt fra forbudet er gitt i §§ 5-12. I den grad stoffene benyttes som biocider og /eller pesticider er det regelverket i biocidforskriften og forskrift om plantervernmidler som kommer til anvendelse.

I § 3 er produktkontrollens definisjon av forbrukerprodukt gjengitt; ethvert produkt som er beregnet på forbrukere eller som med rimelighet kan forventes brukt av forbrukere. Produkter som kun benyttes til yrkesmessig (industriell) bruk omfattes dermed ikke av

forbudet i kapitlet. På enkelte områder er det vanskelig å skille forbrukerprodukter fra andre produkter, dette gjelder spesielt byggevarer. Forbudet vil derfor også omfatte produkter til yrkesmessig bruk hvis produktene med rimelighet kan forventes brukt av forbrukere.

De foreslåtte grenseverdiene er en avveining mellom flere hensyn slik som tilgjengelige analysemuligheter, samsvar med annen aktuell regulering og at grensen bør være svært lav og slik sikre at stoffet ikke kan tilsettes bevisst. Med noen få unntak gjelder grenseverdien for innhold av hvert enkelt stoff i produktet og gjelder fra tidspunktet forskriften trer i kraft. Grenseverdiene er knyttet til homogene deler for å skille ulike materialer som plast, tre, metall i sammensatte produkter, slik at en sammenblanding av ulike deler/materialer ikke vil medføre at man kommer under grenseverdiene for forbudet. Dette er allerede gjort i gjeldende regelverk for elektriske- og elektroniske produkter, for eksempel i PCer der man skiller mellom skjerm, kretskort og plastkabinett.

Det er foreslått en samlet grenseverdi for de tre utvalgte tensidene fordi det krever relativt avanserte analysemetoder å skille disse tensidene. Vi foreslår at forbudet mot bisfenol A kun gjelder fritt tilgjengelig bisfenol A, ikke totalt innhold av bisfenol A i et produkt fordi det er den frie tilgjengelige mengden av stoffet som er helse- og miljømessig særlig problematisk.

En del av stoffene er allerede regulert i produktforskriften uten at det er fastsatt noen grenseverdi. Dette gjelder for eksempel bly i visse typer maling og i hagl (§ 2-5) og arsen i bunnstoff og til trebeskyttelse (§ 2-7). For å hindre at grenseverdiene i foreliggende forslag til regulering av forbrukerprodukter får anvendelse for produkter som allerede er strengere regulert, foreslås de unntatt fra forbudet. Vi gjør oppmerksom på at denne typen unntak innebærer at den *strengere* reguleringen opprettholdes, og unntakene innebærer derfor ikke en lemping av det foreslåtte forbudet.

Forholdet til andre myndigheters regelverk

Produktkontrollloven er en generell lov med det formål å forebygge at produkter ikke medfører helseskade eller miljøforstyrrelse.

SFT har hatt kontakt med aktuelle myndigheter som har ansvar for regelverk som kan bli berørt av det foreslåtte forbudet. I lys av dette er enkelte områder unntatt fra det foreslåtte forbudet, enten generelt under virkeområdet i § 2, eller spesielt for de stoffene det gjelder. For noen av de utvalgte stoffene er det derfor foreslått unntak for noen bruksområder pga annet regelverk, fordi det ikke finnes alternativer eller fordi det av andre årsaker ikke er grunnlag for å foreslå forbud. Det følger av virkeområde-bestemmelsen i § 2 at, næringsmidler, matemballasje, gjødsel, medisinsk utstyr og tobakk, samt transportmidler ikke er omfattet av forbudet. Det miljømessige aspektet ved matemballasje ivaretas gjennom avfallshåndteringen.

Det er foreslått unntak fra forbudet for noen stoffer som finnes i kosmetiske produkter og som eksplisitt er regulert i EUs kosmetikkdirektiv. For øvrig gjelder forbudet for alle

bruksområder som ikke er spesifikt unntatt i forskriftsforslaget. EUs kosmetikkdirektiv vanskeliggjør nasjonal regulering av stoffer som er eksplisitt tillatt til bruk i kosmetikk. Reguleringene i kosmetikkdirektivet og kosmetikkforskriften er imidlertid begrunnet utelukkende ut i fra hensynet til helse, og ikke miljø. Miljøvernmyndighetene vil derfor, på et senere tidspunkt, vurdere om det er behov og mulighet for enda strengere regulering av visse stoffer i kosmetikk ut i fra hensynet til miljø. Vi ber om hørings instansenes kommentarer til om dette.

Forholdet til EU/EØS-regelverk og EØS-avtalen

På produktområdet eksisterer det en del EU-regelverk som også gjelder for Norge gjennom EØS-samarbeidet. Dette regelverket vil sette grenser for enkeltnasjoners adgang til å stille strengere nasjonale krav enn det som følger av EU-regelverket. SFT foreslår derfor unntak fra forbudet i forbrukerprodukter, der vi mener det er nødvendig av hensyn til regelverk i EU, slik som begrensningsdirektivet som i 2009 skal innlemmes som et eget annekse i EUs nye kjemikalielovgivning REACH. Der de aktuelle EU-rettsaktene allerede er gjennomført i norsk rett, foreslår SFT at unntakene utformes som henvisninger til norsk gjennomføring av aktuelt regelverk.

I forhold til regelverket i EØS-avtalen og WTOs regelverk anses tiltaket begrunnet og berettiget ut fra de kjemiske stoffenes særlig helse- og miljøfarlige egenskaper kombinert med den særlige risikoen disse stoffene utgjør for helse og miljø når de forekommer i forbrukerprodukter.

Etter vår vurdering foreligger det heller ikke spesifikke rettslige reguleringer/totalharmoniseringskrav i EØS-kjemikalierregelverket som er til hinder for de foreslåtte reguleringene. Vi har vurdert regulering i forhold til EØS-avtalen for hvert enkelt stoff og foreslår unntak fra forbudet der hvor vi mener det enkelte stoffets bruksområde er regulert gjennom harmonisert EØS-regelverk.

Konsekvenser av forslaget

Det foreslåtte forbudet omfatter høyt prioriterte og farlige stoffer. Forbudet har stor betydning for å fjerne disse stoffene fra produkter og beskytte forbrukernes helse og hindre spredning til miljøet. Å forby miljøgifter i forbrukerprodukter vil bidra til å nå generasjonsmålet om å stanse utslipp og bruk av helse og miljøfarlige kjemikalier innen 2020. Enkelte produkter som plastartikler, tekstiler, maling, lim, lakk og fugemidler, berøres i større grad av forbudet enn andre produkter. Forbudet vil spesielt redusere innholdet av de spesifiserte miljøgiftene i to store produktgrupper som plastprodukter og byggevarer.

Forslaget vil bidra til at forbrukerprodukter med de utvalgte miljøgiftene på sikt ikke kan omsettes lovlig og dermed fjernes fra markedet. Det vil trolig føre til økt etterspørsel etter alternative produkter og metoder som allerede er på markedet og bidra til utvikling av nye og bedre produkter for helse og miljø.

Anmodning om kommentarer

Forslaget om forbud mot spesifiserte miljøgifter i forbrukerprodukter omfatter vurdering av mange stoffer som finnes i en rekke produkter. Det er derfor en utfordring å framskaffe fullstendig informasjon om alle bruksområder og alternativer. Vi mener vi kjenner til hovedbruksområdene for alle stoffene, men at det kan finnes spesielle bruksområder vi ikke kjenner til.

Det har vært kontakt med berørte bransjer under hele prosessen med utarbeiding av forbudet gjennom seminar, referansegruppe og direkte kontakt med enkelte bransjer og virksomheter. Alle er blitt oppfordret til å komme med innspill. I utformingen av forslag til forbud mot visse miljøgifter i forbrukerprodukter er det i stor grad tatt hensyn til innspillene vi har fått underveis. Det kan fortsatt være områder som ikke i tilstrekkelig grad er vurdert i det foreslåtte forbudet.

Vi ber om deres høringsuttalelse til forslaget innen 1. september 2007. Det tas sikte på at forskriften trer i kraft fra 01.01.08.

Vi viser til ytterligere informasjon om forslaget på www.sft.no.

Med hilsen

Hilde Terese Hamre (e.f.)
direktør
lokalmiljøavdelingen

Berit E. Gjerstad
seksjonssjef

Vedlegg:

1. Forslag til forbud

Adresseliste

Høring av forskrift om visse miljøgifter i forbrukerprodukter

Arbeids- og
inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

Barne – og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Fiskeri- og kyst departementet
Postboks 8118 Dep
0032 Oslo

Forsvarsdepartementet
Postboks 8126 Dep
0032 Oslo

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Kommunal- og
regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo

Nærings- og handelsdepartementet
Postboks 8014 Dep
0030 Oslo

Samferdselsdepartementet
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Utenriksdepartementet
Postboks 8114 Dep
0032 Oslo

Fylkesmannen i Aust-Agder
Fylkeshuset
4800 Arendal

Fylkesmannen i Buskerud
Statens hus
Postboks 1604
3007 Drammen

Fylkesmannen i Finnmark
Statens hus
Damveien 1
9800 Vadsø

Fylkesmannen i Hedmark
Fylkeshuset
Parkgt. 64
2317 Hamar

Fylkesmannen i Hordaland
Postboks 106
5804 Bergen

Fylkesmannen i Møre og
Romsdal
Fylkeshuset
6404 Molde

Fylkesmannen i Nordland
Moloveien 10
8003 Bodø

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
Statens hus
7734 Steinkjer

Fylkesmannen i Oppland
2626 Lillehammer

Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Postboks 8111 Dep
0032 Oslo

Fylkesmannen i Rogaland
Statens hus
Postboks 59
4001 Stavanger

Fylkesmannen i Sogn og
Fjordane
Postboks 37
6861 Leikanger

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Statens hus
7468 Trondheim

Fylkesmannen i Telemark
Statens hus
3708 Skien

Fylkesmannen i Troms
9291 Tromsø

Fylkesmannen i Vest-Agder
Serviceboks 513
4605 Kristiansand

Fylkesmannen i Vestfold
Postboks 2065
3103 Tønsberg

Fylkesmannen i Østfold
Postboks 325
1502 Moss

Statens bygningstekniske etat
Postboks 8742 Youngstorget
0028 Oslo

Direktoratet for Arbeidstilsynet
Statens hus
7468 Trondheim

Direktoratet for naturforvaltning
Tungasletta 2
7485 Trondheim

Statens legemiddelverk
Sven Oftedals vei 8
0950 Oslo

Toll- og avgiftsdirektoratet
Postboks 8122 Dep
0032 Oslo

Direktoratet for
samfunnssikkerhet og
beredskap
Postboks 2014
3103 Tønsberg

Vegdirektoratet
PB 8142 Dep
0033 Oslo

Mattilsynet
Felles postmottak
Postboks 383
2381 Brumunddal

Petroleumstilsynet
Postboks 599
4003 Stavanger

Sosial- og helsedirektoratet
Postboks 7000 St. Olavs plass
0130 Oslo

Produktregisteret
Postboks 8180 Dep
0034 Oslo

Riksentikvaren
Postboks 8196 Dep
0034 Oslo

Statens helsetilsyn
Postboks 8128 Dep
0032 Oslo

Bioforsk
Fr. A. Dahlsvei 20
1432 Ås

Norsk institutt for odontoogisk
materialprøving (NIOM)
Postboks 70
1305 Haslum

Statens arbeidsmiljøinstitutt
Postboks 8142 Dep
0033 Oslo

Nasjonalt folkehelseinstitutt
Postboks 4404 Torshov
0403 Oslo

Justervesenet
Fetveien 99
2007 Kjeller

Norsk Polarinstitutt
Polarmiljøsentret
9226 Tromsø

Veterinærinstituttet
Postboks 8146 Dep
0033 Oslo

Norsk institutt for vannforskning
Postboks 173 Kjelsås
0411 Oslo

Norsk institutt for luftforskning
Postboks 100
2027 Kjeller

Norsk Industri
Postboks 7072 Majorstuen
0306 Oslo

Næringslivets
hovedorganisasjon (NHO)
Postboks 5250 Majorstua
0303 Oslo

Handels- og servicenæringens
hovedorganisasjon
Postboks 2900 Solli
0230 Oslo
Att. Anne Helene Lindseth

Byggenæringens landsforening
Postboks 7187 Majorstuen
0307 Oslo

Byggemiljø
Postboks 7187 Majorstuen
0307 Oslo

Næringsmiddelbedriftenes
landsforening
Postboks 5472 Majorstua
0305 Oslo

Kjemikalieleverandørenes forening
Postboks 7072 Majorstua
0305 Oslo

Kommunenes Sentralforbund
Postboks 1378 Vika
0114 Oslo

Norsas
Grenseveien 88
0663 Oslo

Avfall Norge
Nedre Vollgt. 3
0158 Oslo

Maling- og lakkfabrikkenes
forbund
Postboks 5487 Majorstua
0305 Oslo

Landsorganisasjonen (LO)
Youngsgt. 11
0181 Oslo

TEKNA
Postboks 2312 Solli
0201 Oslo

Norges ingeniørorganisasjon
Postboks 9100 grønland
0133 Oslo

Akademikerne
Akersgata 16
0158 Oslo

Yrkesorganisasjonenes sentralforbund
Postboks 9232 Vaterland
0134 Oslo

PVC forum
Thornes gate 12
3510 Hønefoss

AL Norsk vann og avløp BA
(NORVAR)
Vangsveien 143
2317 Hamar

Autobransjens leverandørforening
Hovfaret 17 B
0275 Oslo

IKT-Norge
Postboks 546 Skøyen
0214 Oslo
Att. Kjell Markhus

Elektro- og elektronikkbransjen
Postboks 6640 Etterstad
0607 Oslo
Att. Jostein Nyhammer

Elektroforeningen
Postboks 6299 Etterstad
0603 Oslo
Att. Jens-Dag Vatndal

Abelia
Postboks 5490 Majorstuen
0305 Oslo
Att. Arve Aasmundseth

Grønn hverdag
Grensen 9 B
0159 Oslo

Natur og ungdom
Torggt. 34
0183 Oslo

Framtiden i våre hender
Fredensborgvn. 24 G
0177 Oslo

Bellona
Postboks 2141 Grünerløkka
0505 Oslo

Norges miljøvernforbund
Postboks 593 Sentrum
5806 Bergen

Norges naturvernforbund
Postboks 342 Sentrum
0101 Oslo

GRIP
Postboks 8900 Youngstorget
0028 Oslo

Greenpeace Norge
Peder Clausøns gt 1
0165 Oslo

Forbrukerrådet
Postboks 4594 Nydalen
0165 Oslo

WWF Verdens Naturfond
Postboks 6784 St Olavs pl
0130 Oslo

Stiftelsen Idebanken
Postboks 2126 Grünerløkka
0505 Oslo

Miljømerking
Todenskioldsgt 6B
0160 Oslo

Norges kvinne- og familieforbund
Akersgaten 16
0158 Oslo

Den norske tannlegeforening
Postboks 3063 Elisenberg
0207 Oslo

Arbeidsutvalget for
fylkestannlegene
Fylkeshuset
3020 Drammen
Att. Turid Album Alstad

Forbundet Tenner og Helse
Postboks 6416 Etterstad
0605 Oslo

Høyskolen i Akershus
Kjersti Kviseth
Postboks 423
2001 Lillestrøm

NTNU
Fakultet for ingeniørvitenskap
og teknologi
7491 Trondheim

SINTEF
Materialer og kjemi
Richard Birkelandsvei 2 B
7034 Trondheim

SINTEF Byggforsk Oslo
Postboks 124 Blindern
0314 Oslo

Kosmetikk leverandørenes
forening
Rosenkrantz gt. 11
0159 Oslo